

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša. — Na naročbe, brez istodobne vpošiljatve naročnine, se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

Telefon št. 34.

§ 14.

Ko je padlo Thunovo ministrstvo, se je v obče mislilo, da pomeni misija grofa Claryja, demisija § 14., da pomeni začetek vladanja Claryjevega ministrstva konec vladanja § 14.

Nemške stranke so bile z veliko gostobesednostjo naznanile, da začno nemudoma odločen boj zoper tako uporabo § 14., kakor je bila v navadi za časa grofa Badenija, barona Gautscha in grofa Thuna, vsled katere je parlament izgubil vsak dejanski pogum, in je vladal goli absolutizem. Obljubovale so veliko, a ko je prišel čas, izpolniti svoje obljube, tedaj so ti junaki se zadovoljili z navadno komedijo, ki nima drugega namena, kakor preslepiti in prevariti njihove volilce.

Včeraj se je v poslanski zbornici glasovalo o predlogu socialnih demokratov, naj se odpravi § 14. Ta predlog ni zadobil potrebne dvetretjinske večine, dasi bi jo bil lahko dobil, če bi bile vse nemške stranke zanj glasovale, kar pa se ni zgodilo.

To glasovanje kaže, da nemškim strankam sploh ni bilo resno za odpravo § 14. Saj komaj čakajo trenutka, ko bi se mogle same poslužiti tega pripomočka proti Slovanom.

Očitno je, da so nemške stranke namenoma preprečile odpravo § 14., in sicer dogovorno z vlado, katera želi ohraniti ta paragraf, da ga zamore porabiti, kadar bi parlament ne hotel biti pokoren.

Vladna izjava glede porabe § 14. je morala v največji meri razočarati vse tiste, ki so pričakovali, da je depositiranje § 14. sklenjena stvar. Vlada se je izrekla proti odpravi § 14., češ, da je v gotovih slučajih nujno potreben, glede vporabe § 14. pa se je izjavila tako dvoumno, da ima po tej izjavi popolnoma svobodne roke in lahko vporabi § 14., kadar hoče in kakor hoče. Niti v tem oziru ni grof Clary vezan, da bi smel § 14. porabljati samo v tistih mejah, kakor se je porabljal pred nastopom grofa Badenija, in prav lahko se zgodi, da izda v nekaterih tednih zadnji del kompleksa pogodbenih zakonov s tem istim § 14., čegar odpravo so nemške stranke tako slovesno obetale.

Predlog socialnih demokratov, naj se z odpravo § 14. zagotovi eksistenca in veljavnost parlamenta, je bil včeraj po krivdi nemških levičarskih strank pokopan. Predlog Kaiserjev in Pergeltov, naj se utesni poraba tega § 14., je bil odkazan posebnemu odseku, da o njem tekem štirinajstih dni poroča.

Ne bomo si belili glave, kaka spaka se porodi v odseku za utesnitev porabe § 14., saj nam izid včerajšnje seje poslanske zbornice dobro kaže, da vlada nima volje, dati iz rok tega biča za strahovanje parlamenta, in da parlamentu samemu ni nič na njegovi veljavi.

Ako bi parlament sam sebe spoštoval, ako bi imel voljo in sposobnost varovati svoje in ljudske pravice, potem bi bil včeraj črtal § 14. iz naših državnih osnovnih zakonov, saj kaže zgodovina parlamentarizma v drugih državah, da se lahko izhaja brez take določbe. V slučajih velike sile si pomagajo vlade tudi tam z izrednimi pomočki, ali vsaj to ni mogoče, da bi se sistematično prezirale pravice parlamenta, da bi se kar dlje časa vladalo absolutistično, kakor se je zgodilo pri nas — in zato obžalujemo, da v včerajšnji seji poslanske zbornice ni dobil zadostne večine tisti predlog, za katerega so glasovali tudi Čehi in Slovenci, predlog, naj se popolnoma odpravi paragraf 14.

V Ljubljani, 7. novembra K položaju.

„Politik“ se je v sobotnem članku bavila s položajem in z bodočo politiko grofa Claryja ter dospela do sklepa, da vladni listi nikakor niso opravičeni peti vesele himne radi poslovanja državnega zbora, nego bodo morali že v kratkem zamenjati note ter zakrožiti requiem. Doslej je državni zbor dovršil edino le volitev delegacije. A za koliko ceno! Odpraviti so se morale jezikovne naredbe, preobrniti se je moral parlamentarni temeljni princip ter položiti državna avtoriteta na žrtvenik puntarske obstrukcije. Razburil se je vedno lojalni češki narod, med katerim vršé danes viharji, ki se čujejo prav do cesarske palače. Toda to še ni zadoščalo, nego je morala sama krona s svojo avtoriteto nado-

mestiti nedostatni vpliv vlade ter rešiti delegacijsko volitev. Radi tega uspeha pa se veselje vladni listi. Toda vse kaže, da državnozbornsko zasedanje ne bo imelo uspehov. Najprej se začne debata radi Koerberjevega odgovora na interpelacijo glede demonstracij na Moravskem. Češki poslanci so nabrali ogromno gradiva. Potem se začne debata o Kindingerjevih tajnih navodilih in ukazih, na to pridejo na vrsto neštevilni nujni predlogi levice, dvoje ministrskih obtožb in debata glede § 14. Torej govori za govori — brez konca in kraja. Ali ni to tudi nekaka obstrukcija? „Politik“ meni, da je veselje nad porazom nemških radikalcev prezgodnje, kajti kmalu bodo začele deževati nezaupnice na zmerne nemške stranke. Grof Clary se je torej zaman nadejal, da so mu simpatije levice zajamčene. Zaman pa je bila tudi njegova nada, da razbije desnico. Nemška katoliška narodna stranka je prav v zadnjem času dvakrat zapored izjavila, da ostane desnica zvesta ter se je prikupila Čehom s tem, da je obžalovala odpravo jezikovnih naredeb. Pa tudi med Poljaki je vse navdušeno za slogo na desnici. Spletkarju Rutkowskemu, ki škili vedno k levici, so dali volilci nezaupnico. Takisto posl. Winkonskemu, ki je Rutowskega somišljenik. Desnica je torej trdna in močna. Če bi se ločila kaka stranka od nje, vrnila bi se gotovo kmalu zopet v njeno okrilje. Claryjev položaj je torej prav slab, in žalostno so avspicije za parlament.

Budgetni provizorij.

Vlado čakata dve važni nalogi: dobiti mora v parlamentu pritrdilo k takozvanemu izročilnemu zakonu (Überweisungsgesetz) in k budgetnemu provizoriju. Težko, da bi se posrečilo dobiti Claryju za obe nalogi večino! In grof Clary, ki se je delal pri svojem nastopu nasprotnikom § 14. ter se je s tem Nemcem posebno prikupil, bo moral zopet napeti strune na § 14., ali pa — odstopiti. Glede izročilnega zakona bodo Nemci, dasi so proti sklenjeni nagodbi, ker jo smatrajo za neveljavno, podpirali vlado iz strahu, da se kabinet razbije že sedaj. Ta zakon spravi Clary torej bržčas srečno pod streho. Drugače pa je z budgetnim provizorijem, ki se ne more smatrati po-

trebnim za državo. Zato bodo Poljaki, konservativni veleposestniki in nemška katoliška stranka glasovali proti provizoriju in s tem izrekli kabinetu svoje nezaupanje. Clary bo moral potem pomagati si § 14., ali pa iti!

„Proč od Rima!“

Po geslu „Deutsch sein heisst lutherisch sein“ agitirajo radikalno nemška glasila še vedno za prestop k nemškemu protestantizmu. „Aussig-Karbitzer Volkszeitung“ poroča: Posl. Schönerer nam je ravnokar brzojavil, da se je oglasilo doslej 7800 izstoplencev. Schönerer se nadeja, da se doseže do 1. januarja 1900 štivilo 10 000. Na dan prve velike skupščine za izstop iz katoliške vere, 15. januarja bo prestopil ob svečanem shodu tudi naš vodja Schönerer.

Povišanje civilne liste.

Iz Budimpešte poročajo „Wiener Allg. Zeitung“, da se povišajo izdatki za ogrski dvor za več kakor za milijon. Civilna lista se določi vsakih deset let znova. Doslej je znašala določena civilna lista 4.650.000 gld. Za nadaljnih deset let pa bode morala plačati vsaka državna polovica po 6 milijonov za vzdrževanje obeh dvorov. Vzlic zakonitim določbam se civilna lista že 30 let ni nič povišala. Takrat pa je bilo le 38 polnoletnih moških članov cesarske rodovine, dočim je danes že 72 polnoletnih nadvojvod. In tudi nadvojvodinj je precej. V smislu hišnega zakona cesarske familije pa dobiva vsak nadvojvoda 50.000 gld. letne apanaže. Dosedanja civilna lista je torej premajhna za apanažo vseh nadvojvod in nadvojvodinj, in davke bo treba vsekakor povišati.

Vojna v Natalu.

Angležem postaja pri srcu hudo, hudo. Vsa bojevitost jih je minila, in resne skrbi jih navdajajo. Pripravlja se velik vihar proti vladi, zlasti proti vojnemu ministru, ki je začel vojno nepripravljen. Povzročitelj vojne, kolonialni minister Chamberlain je zapustil predvčeršnjim kolonialni urad bled in prepaden. Širijo se vesti, da je general White z vso svojo vojsko kapituliral. To poročilo sicer še ni potrjeno, a zgoditi se more vsak čas, da se od vseh strani obdani in od vseh po-

LISTEK.

„Logarjevi“.

(Nekoliko pojasnila.)

Ko sem bral v „Slov. Narodu“, da se nekateri hudojejo nad mojo igro „Logarjevi“, ker se čutijo v nji zadete, res nisem vedel, ali bi se jezil, ali smejal. Za smeh je stvar vendar preveč resna, za jezo pa premalo. Slovenec ima sploh težko stanje na svetu, sosebno pa pisatelj slovenski; trikrat težko pa pisatelj starošolski. Če kaj izumi, kakor misli, da bo, — pa ni prav! „Življenje, življenje!“ — Dobro! Mož seže v življenje ter naslika svoje podobe, kakršne je videl. Zdaj je pa ogenj v strehi. „To je ta, to je ta, to sem pa jaz! Škandal!“

Da se torej malo pomiré razdraženi duhovi, izpovejmo se očitno! — Janko Logar — središče igri, če tudi ne junak v navadnem pomenu — je v glavnih potezah neki mladenič iz moje rodbine, kateremu več solnce ne sije, nekoliko pa — jaz sam! Neka bolj vnanja svojstva so vzeta od

drugod. Njegovi tovariši, dijaki, so moji sošolci — če kateri še živi, Bog mu daj še dolgo življenje — če se bo našel v moji igri, menda se bo namuzal veselo, hudoval pa se gotovo ne bo.

Tiste šale, ki jih uganjajo in si pripovedujejo ti mladi veseljaki, so vse resnične, nič izmišljenega. Te šale se zde nekaterim „malo dovtipne“, neslane. To je oseben okus, in o okusu, kakor znano, ne velja prepri. Nam so se njega dni zdele te šale prav dobre; zato sem jih zapisal. Menda bi bil lahko izmislil boljših, pa nisem hotel. Če je naša mladina dandanes bolj izbircna, bolj duhovita, tem bolje, slava ji! Ali jaz nisem nameraval slikati življenja sedanjih slovenskih dijakov, že zato ne, ker ga ne poznam. Zamislil sem se v pretekle čase, v svoja mlada leta; oživil sem si ljube podobe sebi v neko otožno veselje — „meminisse iuvabat“ — pa upal sem seveda, da se jih bode malo poveselila tudi še kaka druga dobra slovenska duša; pohujšanja se nisem nadejal! To menda ni nikaka prevzetnost.

Dejal sem, da so dijaki v moji igri moji sošolci; nekaj malega jih je tudi iz poznejše dobe, vendar izmed mojih znancev

in tovarišev. Tisti nekdanji tako slavni „Collegium nocturno — matutinum“, ki mi je dal tudi nekoliko gradiva, me je imel nekako za častnega uda.

Dalje: Pikin Jože, kakršen je, kakor se vede, govori in poje, vse sama gola istina! In pa Lenka, natararica: ime, pike, jopica, tisti prstan, in kar je v zvezi z njim — vse kakor je bilo. Toda tega bodi dovolj.

To mi je šlo lahko iz peresa. Kar hočem o tej priliki še reči, to pojde pa že malo teže; moje besede bi se lahko krivo umele. Bog ne daj, da bi hotel kako zagovarjati in braniti sebe in svoje delce, ali pa celo milosti prositi; za to sem vendar malo premalo pohleven. S kako protikritiko smešiti se, tega že čisto ne name-ravam.

Govorimo torej naravnost.

Moja igra ni bila nikdar namenjena za gledališče. Kako je prišla na oder, to bi vedel najbolje povedati mož, ki ga jaz posebno visoko čislam, gospod — saj mi menda ne bo zameril — Matej Hubad. Bog mu odpusti ta greh, jaz sem mu ga že. Saj vem, da mi ni storil tega iz hudobnega namena. „Logarjevi“, pravim,

niso bili namenjeni za gledališče; zakaj ne? Zato, ker vsega dejanja ni moči vprizoriti tako, kakor sem si ga jaz mislil. Tu imam v mislih zlasti četrto dejanje, ki je meni posebno pri srcu. Mati, ki ima več otrok, ima navadno enega posebno rada. Tako je meni izmed vseh mojih stvari najljubši prizor med Jankom in Lenko. Kar vesel sem ga, da se mi je tako posrečil, da sem v njem povedal, kar sem hotel, in kakor sem hotel, do zadnjega. Upam, da bo še kaka druga slovenska duša, seveda iz starejših časov, čutila z menoj. Našemu razvajenemu mlajšemu rodu seveda se bo zdelo vse to otročje. Za na oder pa že celo ni. Jaz sem svoje dni videl najglasovitejše igralce in igralke: nemške, francoske in italijanske; vendar bi med njimi ne našel para, kateremu bi mirno izročil ta prizor. Malo preveč, pa se vse zgrudi in pade v — smešnost. Mavrica se ne da naslikati. Sploh sem jaz z vsem četrtnim dejanjem zadovoljen.

Čudim se, kako more moj bistroumni kritik (brez ironije!) trditi, da je Pikin Jože nekak nebodigatreba v tem dejanju. Še prav potreben je, potrebna „ingredienca“ za tisto, kar Nemeč pravi „Stimmung“. Tako tudi tista dva kmeta nista odveč. Toda to

možnih čet odrezani Angleži v Ladysmithu podajo. Sedaj so se polastili Buri še Colesberga, tako, da ne morejo priti angleške pomožne čete niti od vzhoda, niti od juga. Buri se bodo kmalu polastili še Durhana, natalske luke, ter porušili zvezo med Capstadtom in Blöfonteinom. Buri so izdali proklamacijo, s katero proglašajo se verno od Tugele ležeči del Natala za posest Oranje-države. V južnozahodnem delu Oranje-države imajo Buri dovolj rezervnih čet, in je pripravljeno vse za boj z Angleži „Hamburger Cour.“ pojasnjuje, zakaj so Angleži doslej vedno poročali, da so zapodili Bure v beg, in da je njihovo topničarstvo pregnalo burske topove. Buri imajo namreč to zvičajno taktiko, da izzivajo Angleže ter navidezno beže pred njimi. Kadar pridejo Angleži dosti daleč, jih pa Buri zajamejo in porazijo ali polove. Tako je brzojavil White že parkrat, da njegovi konjeniki preganjajo burske begunce, toda konjeniki se niso vrnili več.

Dopisi.

Z dežele, 5. novembra. (Pabrki po dobri trgatvi 26. oktobra.) V „Glasnikovi“ št. 30. bere dr. Krek, ali kdor že v njegovem imenu, levite posebnim agitatorjem klerikalne stranke, ki so 26. oktobra že po prvem strelu vrgli puško v koruzo in zbežali v „Katoliški dom“ ali kam drugim k mami ter tarnali, da so jih poredni liberalni sosedje premikastili. Velika mizerija je morala nastati mej temi ljudmi, da farovski list to očitno prizna. Dokler se da, prikrivajo klerikalci vse, kar je mej njimi gnilega. Dr. Krek je še nedavno tega o liberalni slovenski stranki govoril, da je strančica, za katero se on še ne zmeni. Pisal je z veliko ošabnostjo in zaničevalno ter prorokoval, da šteje življenje liberalne stranke samo še po tednih. Danes mu je njegov greben upadel. „Wie ist dies Volk so katzenjämmerlich, dass gestern noch so schön besoffen.“ Kerkova gospodarska organizacija je dobila 26. oktobra tako zausnico, da je Kerkovo lice na obeh straneh hudo zatečeno. „Ta strančica, kaj strančica, teh par ljudi, pa zna tako hudo udariti. Strašni ljudje; še črna suknja jim ne imponira. In — Bog mi grehe odpusti — ti liberalci so imeli dne 26. oktobra neko revijo svoje vojske; velike oddelke svojih najboljših vojščakov so zbrali v Ljubljani in gledat je prišlo tudi nekaj štajerskih Slovencev. „O kakem boju ni govoriti, ker smo klerikalci že mej 9. in 10. uro zbežali. To ni „goljuflja“ kakor smo doslej še po vsakem porazu v „Slovincu“ in v „Domoljubu“ pripovedovali, to je bila prava ljudska sodba.“ Take misli roje Kreku po glavi. Ni čuda, saj jo je bil že 24. oktobra izgubil, ko je V. Pfeiferja poslal kot generalfeldcajmajstra z Dunaja na bojišče. Vemo, gospod dr. Krek, da se v tako žalostnem času, kakor je nastal za Vašo stranko, ne šalite. Strah pred posledicami 26. oktobra Vam to narekuje. Pa, ali se Vam meša, ali kaj vraga, da pravite v „Glasniku“ glavnim agitatorjem Vaše stranke posvetnim voditeljem Vaše stranke, da naj jih hudič vzame! Ubogi

bi že utegnili imeti duh po neki protikritiki, zato dovolj.

Zaradi prizora med Jankom in Lenko torej „Logarjevi“ niso za gledališče ustvarjeni. Da se bodo predstavljali, sem zvedel, ko je bila igra že „naučena“; pa tudi to sem zvedel, da je igra, kakor je pisana, za navadni večer predolga! Intendanca me je vprašala, kakor v okom priti tej nepriliki; jaz sem ji odgovoril, da ne vem; naj sama ukrene, kar se ji zdi. Vendar moram hvaležen biti gospodom, da so se potrudili z mojo igro; da ni uspela ni njihova krivda; morda je njihova škoda. Ali škoda imam tudi jaz. Kaj mi je bilo tega potreba, da zdaj, tako star, sramotno stojim v vrsti, precej dolgi vrsti, dramatičnih (ali dram-skih?) grešnikov-neuspešnikov! Dober dan, gospod — ne! „nomina sunt odiosa.“ „Hubad, Hubad!“ zdiham včasih na tihem; skoraj mi je žal, da sem možu greh od-pustil!

Ti pa, narod slovenski, prizanesi mi, saj ne bom nikdar več!

Iz tega „tona“ naj moji stari znanci posnamejo, da smo vendar še dobre volje.

Na Dunaju 30. oktobra 1899.

Josip Stritar.

Krek! Za par kilogramov je 26. oktobra shujšal. Kaj tacega vendar ne sme velikanska, Bogu jedino dopadljiva katoliška stranka razodeti liberalcem, saj ti tudi „Glasnika“ bero!

Iz Celja, 6. novembra. „Črevljar baron“, „Revček Andrejček“, „Mlinar in njegova hči“, — videti je, da je Talija v našem „Narodnem domu“ zadobila častno in varno zavetje. Na dan vseh svetnikov se je napolnila velika dvorana do zadnjega prostora in — kar človeka najbolj razveseli — največ priprostega občinstva; dočim je bilo tukajšnje nemško gledališče, ki je ob istem času predstavljalo isto igro, — prazno. Z velikim zanimanjem in umevnim navdušenjem je občinstvo sledilo razvitku dejanja. Saj pa so naši diletantje predstavo spravili skoro do dovršenosti. Vsak izmed njih je bil popolnoma kos svoji nalogi. Naslovni ulogi ste bili v najspretnostnih rokah gospice Baševe in gospoda Perdana. Prvo smelo imenujemo ob rešitvi najtežavnejših ulog našo najboljšo diletantnjo. V mirni, decentni igri, kakor v najstrastnejših afektih je izborna. Proti g. Perdanu skoro grešimo, ako ga še imenujemo diletanta. Njegovih vrlin ne bomo posebej naštevali, ker so itak poznate; povdarjamo le, da je v zadnjem slučaju posnel portret najboljšega mlinarja z ljubljanskega gledališča. Imenovanima vreden drug je bil g. Salmič kot Konrad. Izvel je svojo nalogo najbolje, vendar je težko si predstavljati tega poznatega dovtipneža in šalivca v tej — resni ulogi. Vsi drugi predstavljalci so bili na svojem mestu, tako da ne gre jednemu dajati prednost pred drugim. Teto (gospo Bocevo), mater Korenko (gospo Kalanovo), oštirko (gospico Filipičevo), grobokopa (g. Sketa), oštirja (g. Boca), duhovnika (g. Korošca), nerodnega ženina (g. Saksa) in hlapca (g. Sartorija) — vse nam je jednako pohvaliti. Res je, da sta trud in napor za vprizoritev večjih dramatiških del zelo velika, in da treba v to vsestranske požrtvovalnosti, vendar kličemo našim diletantom in pevskemu društvu, katero aranžuje predstave: naj ne odnehajo od započete dela! Moralni uspeh vprizoritve jedne slovenske dramatiške predstave je z ozirom na tukajšnje priprosto ljudstvo večji, kakor pa sto modrih političskih govorov.

Kakor se je že poročalo, so imele današnje volitve v okrajni zastop celjski iz skupine velikega posestva, za nas izredno ugoden izid. Dočim je ob zadnjih volitvah diferenca med glasovi znašala le 12 glasov, smo danes dosegli večino za 21 glasov. Še včeraj so nasprotniki računali na večino, ako se jim posreči pridobiti še dva glasa. Tem občutnejši jih je zadel današnji poraz. Doblili niso niti jednega kmetskega glasu, dasi so vprizarjali strastno agitacijo. Slovenske kmetske veleposestnike so skušali pridobiti s tem, da so jih stavili mej svoje kandidate. A ti so volili našo listo. Jednega moža smo pač z začudenjem pogrešali mej našimi volilci, namreč g. Berdajsa od Save. Prej baron Mautenflorovo posestvo je po našem prizadevanju prišlo v njegove, tedaj slovenske roke; a takoj ob prvem poskusu nas je mož pustil na cedilu.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 7. novembra.

— **Osebnosti.** Deželni predsednik gospod baron Hein je šel za nekaj dni na dopust. — Višji finančni komisar v Ljubljani, gospod Jos. Svoboda je šel v pokoj. — Pouk v šolski higijeni na ljubljanskem učiteljskišči je mesto g. dr. Keesbacherja prevzel okr. zdravnik g. dr. Alfred Mahr.

— † **Dr. Janko Pajk.** Danes ponoči je umrl umirovljeni gimnazialni profesor ter urednik nekdanje „Zore“ in „Vestnika“, dr. Janko Pajk v 62. letu svoje dobe. Pokojnik je bil idealist z dušom in s telesom, vzoren rodoljub in kakor mravlja delaven Slovenec. Vsled svoje narodne odločnosti je doživel, ko je bil še sedanji dež. šolski nadzornik Jos. Šuman dober Slovenec, pokojnik toliko vladnega preganjanja, da je popustil svojo profesuro in prevzel v Mariboru vodstvo tiskarne. V Mariboru je izdajal leposlovni in znanstveni list „Zora“, pozneje pa še „Vestnik“. V tistih letih je igral dr. Pajk med slovenskimi literati veliko vlogo, žal, ne vselej z uspehom. V Gradcu je pozneje pokojnik napravil modroslovski doktorat in stopil, ko so se razmere v Avstriji nekoliko zboljšale, zopet med profesorje. Služboval je dr.

Pajk v Kranju, Brnu in na Dunaju. Radi boleznij je stopil lani v pokoj ter se preselil s svojo soprogo v Ljubljano, kjer je njegov sin suplent na ljubljanskem učiteljskišči. Kot pisatelj je bil pokojnik jako marljiv. V svoji „Zori“ se je poskušal celo s poezijo. Večinoma pa je pisal znanstvene, filološke, narodno-gospodarske in kulturno-politiške članke. Kot estetik ni imel sreče. Leta 1872. je izdal svoje „Izbrane spise“. Najzaslužnejše njegovo delo je izdaja izbranih srbskih narodnih pesnij, ki so izšle leta 1864. in 1881. Izdal je tudi kratko „Srbsko slovnico“. L. 1875. je izdal „Venček domačih cvetlic“, prijateljem „Zore“, leta 1897. pa nemško razpravo „Augustus und Horaz“. Prvi njegov sestavek je izšel l. 1862. pod naslovom „Nekateri fonetični zakoni našega jezika“, zadnji pa lani v „Letopisu“ „Slovenske Matice“, kjer je obdelaval Aristotelovo modroslovje. Pokojnik je bil dober prijatelj slovenskih akademikov na Dunaju ter je pripomogel marsikomu do instrukcij. Po svojem značaju je bil dr. Pajk ljubezniv, temperamenten mož, poln gorečnosti za svoje principe, dasi niso bili vedno pravi. Zato je imel v svojem literarnem delovanju več hudih prask. Na mrtvaškem odru ležečemu pa mu žele kot vrlemu rodoljubu složno vsi rojaki: Počivaj v miru! Slava Tvojemu spominu!

— **Iz c. kr. mestnega šolskega sveta.**

O redni seji c. kr. mestnega šolskega sveta z dne 21. oktobra t. l. smo prejeli sledeče poročilo: Potem, ko je predsednik proglasil sklepčnost in pozdravil navzočne, dal je besedo zapisnikarju, ki je poročal o došlih kurentnih stvarih in povedal, kako so bile rešene, kar se je v zelo soglasno na znanje. Reši se pritožba nekaterih ljubljanskih stanovnikov proti samoslovenskim napisom na mestnih nemških ljudskih šolah. Fran Bahovec, stalnemu učitelju na II. mestni deški petrazrednici se pripozna od 1. dne oktobra t. l. peta, Franu Trostu, stalnemu učitelju na mestni nemški deški petrazrednici pa od dne 1. septembra t. l. tretja starostna doklada. Za popolnitev izpraznjene službe nadučitelja na mestni dvorazrednici na Barji se sklene c. kr. deželniemu šolskemu svetu predložiti predlog. Neki mestni učiteljici se dovoli, da se sme omožiti in potem še ostati učiteljica. Reši se več prošelj unanjih učencev in učenk za vsprejem v tukajšnje šole in tukajšnjih učencev in učenk za oprostitev od obveznega pouka v slovensčini. Vodstva nemških mestnih šol je pozvati, da prično z izdajo „Letnih izvestij“. V ta namen naj se izposluje pri občinskem svetu potrebni kredit, katerega naj bodo deležna tudi vodstva slovenskih mestnih ljudskih šol, ki takšna „Izvestja“ že izdajajo.

— **Volilna reforma za trgovce in obrtne zbornice.** Že Thunovo ministrstvo je sprožilo reformo volilnega reda za trgovske in obrtne zbornice in sicer tako, da bi bil volilni red v soglasju z novimi davčnimi zakoni. Trgovinsko ministrstvo je že začelo v to potrebne priprave, ker pa te še niso dognane, s koncem tekočega leta pa poteče doba, za katero so bili voljeni sedanji člani večine trgovskih zbornic, namerava vlada — kakor poroča „Fremdenblatt“ — podaljšati veljavnost mandatov sedanjih članov trgovskih in obrtnih zbornic, dokler se ne dožene novi zakon o volilnem redu.

— **Ravnopravnost na Koroškem.** Odločbo deželnega sodišča v Celovcu, s katero se je na pritožbo dr. Tavčarja proti postopanju beljaškega sodišča priznala popolna ravnopravnost slovenskega jezika v slovenskih okrajih na Koroškem, je sedaj potrdilo tudi najvišje sodišče. S tem je ta boj za ravnopravnost ugodno dognan in je zdaj na koroških Slovencih, da z doslednim izrabljanjem pristoječe jim pravice udomačijo slovensko razpravljanje in uradovanje na Koroškem.

— **Narodna čitalnica** odvarja v sredo, 8. t. m. priljubljene svoje zabave s prvo plesno vajo. Že v prejšnjih letih pokazalo se je, da ljubijo člani naše „Čitalnice“ v prvi vrsti neprisljane plesne večere, kjer ni treba imeti posebnih ozirov na plesne toilete. To je veseljski odsek upošteval in plesom, ki se bodo vršili vsako sredo v mali dvorani, dal skromni naslov plesnih vaj, zlasti radi tega, da se omogoči udeležba gg. srednješolskim dijakom. Kakor se čuje, kažejo člani in nečleni veliko zani-

manje; pristopilo je mnogo mlajših gos-podov uradnikov, člani veseliškega odseka pa vabijo nekatere rodbine, da store svojo narodno dolžnost in vstopijo v prvo ljubljansko društvo, „Narodno čitalnico“. Upati je toraj, da vtihnejo neopravičene pritožbe, ki so se čule v prejšnjih letih, in da bomo imeli prav živahno sezono.

— **Konec sveta.** Na tisoče in tisoče je ljudi, ki s strahom in trpetom pričakujejo dan 13. novembra, in ki so trdno prepričani, da bo ta dan konec sveta in ž njim tudi nas vseh. Istina je, da utegnemo tiste dni videti na nočnem nebu utrinjati zvezde. Pojav na sebi ne bo imel nikake splošne važnosti, zanimiv za gledalca le vsled utrinjkov, astronomi pa bodo videli uresničenj tega, kar so že davno izračunali. Po sodbi astronomov prekrizali bo te dni pot naše zemlje takoimenovani „trop Leonidov“, nekaka zvezda, ki sestoji iz milijonov utrinjkov. Naši zemlji to ne bo čisto nič škodilo, pač pa Leonidom, ker se bo vsled privlačne sile zemlje mnogo utrinkov od njih ločilo in padlo v svetovni prostor ter provzročilo, da bodo zvezde utrinjale. Ko se bo trop Leonidov, nadaljujé svojo pot, zopet ločil od zemlje, bo zopet mir za približno 30 let. Strah, ki je zavladał ne le pri nas, nego malone po vsem svetu, je torej prazen. Provozročil ga je znani Falb, ki tako rad nastopa v ulogi proroka, dasi se njegova prorokovanja skoro nikdar ne uresničijo. Falb je razglasil, da zadene ob našo zemljo dne 13. novembra velik komet. V obče se je sodilo, da misli Falb na oni komet, ki ga je razkril stotnik Biela l. 1826. in ki se imenuje po tem stotniku. V istini pa je mislil na „trop Leonidov“, ki se zove tudi „komet Temple“. Naravno je, da so bili vprašani najodličnejši astronomi, kaj je resničnega na Falbovem prorokovanju. Vsi so izrekli, da je jako neverjetno, da bi zemlja dejanski zadela ob komet. Ako pride zemlja le v atmosfero kometa, ako bo komet križal pot zemlje, videlo se bo zvezde utrinjati, sicer pa ostane to križanje brez vsake posledice. Mogoče, dasi skrajno neverjetno, je pa tudi, da zemlja zadene ob komet. V tem slučaju bi seveda nastale resnejše posledice. Astronomi doslej še niso mogli dognati, kako velik je komet Biela ali komet Temple, sodi se pa, da je vsak kacij petkrat tako velik kakor naš Triglav, in da je njegov premer kvečjemu 20 milj. dolg. Ko bi zemlja ob to maso zadela, bi bil sunek seveda sila močan, kajti komet Temple se premika s hitrostjo 43.000 metrov v minuti, zemlja pa s hitrostjo 29.000 m, ali čutilo bi se to trčenje samo tam, kjer bi zadela zemlja in komet in pa v okolici, ne pa tudi drugod. Posledice bi bile primeroma take, kakor če bi priletela krogla iz topa v Šmarno goro. Prizadeti kraj bi seveda hudo trpel, če bi se komet zaletel v morje, bi bližnji kraji bili gotovo preplavljeni, ostali svet pa bi trčenja niti ne čutil. Sicer pa je slavni francoski astronom Flammarion rekel, da je 999.999.999 verjetnejše, da zemlja in komet ne trčita drug ob drugo, kakor da trčita. Strah, ki je zavladał, je torej nepotreben. Sveta, tega pregrešnega sveta, še dolgo ne bo konec, pač pa bomo imeli v noči od 12. na 13. novembra priliko videti utrinjanje zvezd, seveda le če bo nebo jasno in ne oblačno. Najbolje bo videti utrinjanje med polnočjo in med jutrom.

— **Pevskega društva „Ljubljane“**

Martinov večer, vršeč se v soboto, dne 11. t. m. v „Narodnem domu“ obeta postati lepa narodna veselica. Odbor se marljivo peča s predpripravami. Posrečilo se mu je pridobiti za ta večer vrlega umetnika, ki bo prednašal nekaj ruskih in poljskih pesmi. Vspored priobčimo pravočasno.

— **„Slovensko trgovsko pevsko društvo“** ima v četrtek, dne 9. t. m. ob 1/3. uri zvečer redno pevsko vajo, na kojoj se vsi pevci vabijo.

— **Popravek.** V včerajšnji oceni zadnje predstave „Prodane neveste“ je po naključji izostalo ime izbornega predstavljalca Kecala, priljubljenega našega basista gosp. Pestkowskega, o katerem smo se že po prvih predstavah izrazili toliko pohvalno. Občinstvo je njega in vse druge izvajalce odlikovalo večkrat, posebno pa še po krasnem seksetu.

— **Roparski napad.** Dne 26. oktobra zvečer je še v Koslerjevi pivovarni službojuči delavec Peter Červan ob železniškem tiru na Vič. Na potu ga je velik, neznan mu človek prijel z obema rokama za vrat

in zahteval denarja. Črvan mu je dal, kar je imel pri sebi, 10 kr. Nekaj dni potem je bil na istem mestu napaden delavec Ignacij Pavliha, in sicer ga je napadel isti človek. Niti Črvan niti Pavliha nista napravila ovadbe, in je orožništvo le slučajno izvedelo za oba napada. Roparja se doslej še ni posrečilo zasačiti.

— **Troje novih razglednic** je izdal g. Iv. Bonač v Ljubljani, in sicer kaže prva večji del mesta z gradom, druga Špitalske ulice, tretja pa Mestni trg. Vse tri imajo v barvah ljubljanski, kranjski in avstrijski grb. Razglednice so jako lepe.

— **Prvi ženski profesor na Reki.** Gdč. dr. Barbara Tedeschi je imenovana — tako javljajo zagrebške „Nar. Novine“ — rednim profesorjem na italijanskem gimnaziju na Reki. Imenovana dama je prva profesorica pod krono sv. Štefana.

— **Mila jesen.** Na vrtu inženerja g. Hanuša je videti lepo jablano popolnoma v cvetju. Z Rakeka smo dobili zrele jagode s cvetom vred, vtrgane na prostem. Tudi iz Radeč pri Zid. mostu so nam poslali šopek jagod. Na vrtu g. A. Kastelica v Dol. Logatcu se vidi jablan, zlata parmena, v polnem cvetu. Spomladi ta jablan ni imela nobenega cveta.

— **Zdravstveno stanje v Ljubljani.** Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 28. oktobra do 4. novembra kaže, da je bilo novorojencev 21 (= 31.12‰), mrtvorojenci 3, umrlih 17 (= 25.24‰), mej njimi so umrli: za vrtico 2, za jetiko 3, vsled mrtvouda 1, za različnimi boleznimi 11. Mej njimi je bilo tujcev 6 (= 35.2‰), iz zavodov 8 (= 47.05‰). Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer za škardico 2, za tifuzom 1, za vrtico 5 oseb.

* **Poroka Štefanje — preložena.** „Neues Wr. Tagbl.“ poroča, da je Štefanjina poroka preložena do maja prihodnjega leta, ali vsaj do januarja 1900. Štefanja se udeleži še vseh dvornih plesov in obdrži vse protektorate.

* **Avstroogrski častniki v Transvaal.** V Budimpešti se je oglasilo 12 častnikov za dopust, ker bi bili šli radi proučevati razmere v Transvaalu. Skupni vojni minister, oziroma domobranski minister sta prošnjo častnikov odbila, ker jima je bilo znano, da se hoče petorica pridružiti Angležem, sedmorica pa Burom. To bi bilo čudno, ako bi se bili ti častniki srečali v Natalu kot — sovražniki! Vender pa je par drugih avstrijskih častnikov že ušlo preko velike vode v vojno v Južni Afriki.

* **Konec sveta se prorokuje za 13. t. m.;** takrat se namreč — tako mislijo bojazljivci — zaleti repatica Biela ob našo zemljo. V Valparaisu že vidijo repatico ter so — kakor se poroča iz Buenos-Ayresa — v groznem strahu. No, konca sveta to pot še ne bo. Videli bodo le krasno utrinjanje zvezd. Druzih posledic sploh ne bo. Biela se je že l. 1845 srečala z zemljo ter se je takrat razkrojila v dva dela, ki krožita okoli solnca. Bati se ni torej ničesar.

* **Ženska odpeljala moškega.** Pred dunajsko deželno sodišče pride te dni 26-letno, lepo dekle, ker je odpeljalo 22letnega mladeniča, Ludovika B., ki bi moral iti po želji svojih starišev v semenišče. Ludovikova ljubica, učiteljica klavirja Marija pl. Sch., pa je svojega fanta odpeljala in skrila. Oče Ludovikov je zategadelj učiteljico tožil. Na sodbo je vse jako radovedno.

* **Sari Bernhardt so zvižgali 2. t. m.** v Milanu, ko je igrala Hamleta. Na Dunaju je igrala isto ulogo z velikim uspehom. Vpraša se sedaj: kdo ima prav, Milančani ali Dunajčani?

* **„Neploidnost“.** Najnovejši, po svojem obsegu največji roman Emila Zole „Neploidnost“ razpravlja v silnih, pretresljivih slikah neploidnost Francozov, ki ne marajo otrok. Gaston Dešani je napisal v Tanu te-le vrste: „Prečital sem Zolovo knjigo in zgrozil sem se, ko sem zvedel, da se rodi na Nemškem 1,800.000 otrok na leto, na Francoskem pa le 900.000. Potemtakem prideta čez 20 let na vsakega Francoza dva Nemca. Ako hočemo, da nam rod ne zamre, potem treba koncem tega stoletja, da uvedemo take reforme, ki popravijo našo moralno. Samo to more rešiti Francijo končne propasti“.

* **Belgijski kralj zapoden s perona.** Koncem zadnjega lova se je pripetila belgijskemu kralju v nekem pozabljenem kraju

čudna dogodba. Kralja je čakal na tamošnjem peronu dvorni vlak. Kralj Leopold je prišel ves zamazan in potan na peron ter je hotel stopiti na vlak. Toda postajni načelnik ga je podil s perona ter ga končno prijel za roko ter ga vlekel na ulico. No, kralj se ni hotel podati ter se je na vso moč branil, češ, da se hoče vendar le peljati z dvornim vlakom. Končno je prispelo par gospodov kraljevega spremstva, ki so silno prestrašenemu postajnemu načelniku pojasnili zmoto. Kralj se je baje jako smejal.

* **Prvi diplomatski obed pri Mene-liku.** Dne 12. m. m. je priredil abesinski cesar Menelik prvi svoj diplomatski obed, na katerem so bili evropski zastopniki na njegovem dvoru ter razni državni in dvorni prvaki in odličnjaki. Cesar Menelik je napil evropskim vladarjem; ta govor je prevel inženier Ilg. Po obedu je bil koncert.

* **O te ženske!** Pred kratkim je prevzela mlada gdč. Yatman iz Brooklyna na svojem kolesu 700 angleških milj v 81 urah in 55 minutah. Malo časa pred tem je prevzela gospa Jane Lindsay 500 milj v jedni sami turi. Ker jo je gdč. Yatman premagala, se je hotela nad njo maščevati s tem, da prevozi še večjo daljavo. In res. Prevzela je 800 milj v 91 urah in 58 minutah. V tem času je spala dvakrat: prvič 2 uri, drugič 2½ ure. Vsakih 20 milj je jedla, vsakih 100 milj se je kopala in preoblekla. Prvo kar je storila, dospelvi do cilja, je bilo, da je ondi obešeno championsko karto vrgla na tla in obesila na ono mesto svojo.

Književnost.

— **Žarki in snežinke:** Etbil Kristan. — I zvezek. — Lastna založba. — Tiskala „Narodna Tiskarna“ v Ljubljani. — Kot geslo: Petofijeva pesem „Sanje“. Nadalje so v tem zvezku pod skupnim naslovom „Brez reda“ sledeče pesmi: Moja pesmica — Človek sem. — Razumu. — Ob pogrebu grešnice. — Ponoči. — Volja. — Megleno jutro. — Luči. — Veni, creator spiritus. — Mladost. — Južna noč. — Izbrane pesmi E. Kristana izidejo v desetih snopičih. Naročnina na vso zbirko znaša 1 gld., posamezni snopiči 10 novč., s poštino 12 novč. Naroči se lahko pri „Upravništvu „Žarkov in snežink“, post. rest. v Ljubljani“, ali pa pri knjigotržcu g. L. Schwentnerju v Ljubljani. Vsak snopič obsega jedno polo, cela zbirka torej 160 strani. Nove slovenske pesmi priporočamo. Več prilično v listku.

— 21. štev. „Prosvjete“ ima to-le vsebino: Podravski Milivoj: Filip Sabolič. (Roman.) Car Lazar dr.: O krvi in krvavem obtoku. Nikolić Mihovil: Antunu Niemčiču. Sienkiewicz Henrik: Quo vadis? pripoviest iz dobe cara Nerona: Krnic Ivan: Polet. Zlato i dijamanti u južnoj Africi (Transvaal i Griqualand). Dragošić Higin: Kroz more jada, roman iz hrvatske prošlosti. Deželić Velemir dr.: Kopnom in morem. Listek. Slike: Semenowsky I.: Slastno voče. Homolač O.: Prosjakinja. Jankowski Czeslaw B.: Bieg. U rovu dijamanta. Izbiranje dijamanta. Izpiranje zlata v Transvaalu. Volovski mnogopreg u južnoj Africi. Sarah Bernhardt. Palača za retrospektivnu izložbu francoske umjetnosti od g. 1800 do 1900. Pogled sa „Pont de l'Alma“ mosta na parižku izložbu. Palače liepih umjetnosti u Parizu. Grof Clary. Friderik Franjo Chopin. General Joubert. Chamborlain. Dumdum patrona. Ta izvrstni hrvatski ilustrirani list toplo priporočamo.

Telefonična in brzojavna poročila.

Dunaj 7. novembra. Tiskovni odsek je danes po kratki razpravi soglasno sprejel vladno predlogo glede odprave časniškega kolka. Poslanec dr. Sokolowski predloži jutri zbornici svoje pismeno poročilo. Vodja finančnega ministristva Kniaziolucky je izjavil, da se izpadek pri državnih dohodkih, ki ga provzroči odprava časniškega kolka, pokrije iz tekočih dohodkov in dostavil, da vlada tudi odpravi kole-darskega kolka ne bo ugovarjala, seveda bi se ta kolek mogel šele leta 1901. odpraviti.

Dunaj 7. novembra. Proračunski odsek je izvolil predsednikom poslanca Ž a č k a, podpredsednikom barona Schwegla. Drugim podpredsednikom so levičarji kandidovali dr. Kathreina, a desnica ga ni volila.

Dunaj 7. novembra. Domobranski odsek je izvolil predsednikom Lupula, prvim podpredsednikom Ludwigstorffa, drugim podpredsednikom Pogačnika.

Dunaj 7. novembra. Češki klub je naročil govornikom, ki posežejo v debato zaradi izgrediv na Moravskem, naj se bavijo tudi z nastanjanjem vojaštva, ki je velika nadloga za prebivalstvo, in z glaševanjem pri kontrolnih shodih. Nadalje je klub sklenil, odkloniti vsak budgetni provizorij.

Praga 7. novembra. „Narodni Listy“ poročajo, da je ruska vlada različnim žurnalistom, ki pišejo o Čehih in sploh o avstrijskih Slovanih prijazno, izrekla grajo. Žurnalisti so ugovarjali, češ, da zamore češko vprašanje v kratkem postati evropsko vprašanje, sicer pa da se ne vtikajo v notranje zadeve avstrijske. Sporočilo se jim je, da bo odslej minister zunanjih del grof Muravjev sam nadzoroval, kar se bo pisalo o avstrijskih Slovanih.

Bruselj 7. novembra. Po poročilih iz Londona so angleški vojni krogi dobili vest, da so Angleži zapustili Kolenso, ker so Buri njih pozicijo pretrgali in ujeli večje krdelo vojaštva. Tudi se sodi tu, da je usoda generala Whiteja že odločena, da pa angleško ministristvo nalašč ne razglasi resnice, boječ se javnega mnenja.

London 7. novembra. Angleži so zapustili Colenso. S tem je prišel jeden strateško najvažnejših krajev v Natalu v roke Burom. Most čez reko Tugala je bil jedini, po katerem bi se mogel White iz Ladysmitha umakniti, in koder bi mogla priti nova angleška krdela k Whiteju.

London 7. novembra. Vest, da zamore White z Durbanom občevati samo še s pomočjo golobov-pismonoš, kaže, da so Buri njegovo pozicijo od vseh strani obkolili. Poročilo, da so Angleži zavzeli burski tabor pri Besterhillu, ne smatra nihče resnim.

London 7. novembra. Glavni angleški tabor pri Stromberg Junction se je umaknil v Queenstown, 50 angleških milj proti jugu. Vsled tega se bo lahko mnogo Burom iz Kaplandije pridružilo svojim rojakom. Oranjska vojska, broječa 3500 mož, je prekoračila most pri Betuliji.

London 7. novembra. V Kaplan-diji je bilo v raznih krajih razglašeno obsedno stanje.

Narodno gospodarstvo.

O položaju zavarovalnih potovalcev.

Med narodom je slišati premnogo pritožb o nerednostih, katere počenjajo agentje, ki potujejo za različne zavarovalnice proti ognju. Pred par leti se je s tem bavilo celo ministristvo za notranje reči. Žal, da so te pritožbe večinoma opravičene. Tega pa niso toliko krivi agentje, kakor zavarovalne družbe, ki jih češče preveč izkoriščajo in preslabo plačujejo.

Zavarovalni potovalci („inspektorji“ in „akviziterji“) večinoma nimajo stalne plače, nego dobivajo provizijo. Ta provizija znaša 10—50 odstotkov od zavarovalne premije. Poleg provizije plačujejo zavarovalnice od vsake stranke po 50 kr. do 1 gld., tuintam tudi nekoliko več, kot „vsprejemno pristojbino“.

Ti dohodki pa se izplačujejo večinoma šele potem, ko plača stranka svojo zavarovalnino. Ker pa je kmetu največkrat nemogoče, plačati zavarovalnino takoj po vsprejetju, mora agent na svojo plačo čakati mnogokrat pol leta, celo leto in še več, ne da bi mu bil zavod dolžan prej kaj plačati. Ako stopi v tem času iz službe, dobi le redkokdaj ali celo nikoli popolnega plačila za take „nerešene“ kupčije. Agent je torej navezan na predplače, katere mu pa družba daje le, ako hoče, ker se vedno lahko sklicuje na to, da stranke še niso plačale zavarovalnine, itd.

Vzpričo današnje konkurence je sedaj jako težko pridobivati zavarovancev, ker je že itak skoro vse zavarovano. Vrh tega se nahaja že skoro v vsaki večji vasi po eden ali več krajevnih agentov, ki delajo po ujočim konkurenco. Agent mora hoditi od hiše do hiše in nagovarjati ljudi, na se dajo zavarovati pri njegovi zavarovalnici, katero mora vrhu vsega prav de-

belo hvaliti. Mnogokrat mora iti v sto in več hiš, preden napravi kaj kupčije ter mirno prenašati največja žaljenja, katera je zaslužil kakov prejšnen nepošten tovariš. Večkrat potuje več dni in tudi cel teden, preden kaj zasluži. Nikoli ne more naprej vedeti, bode li kaj zaslužil ali ne, in ker njegova plača ni vravnana po njegovem resničnem delu, nego le po slučajnih uspehih, je njegova eksistenca jako negotova. Časih je v popolnoma tujem kraju v največji stiski, in ni se čuditi, ako tuintam katerega glad prisili, da zagreši kako nepravilnost ter tako škoduje svojemu zavodu in tudi dotični stranki.

Onim pa, ki so nastavljeni z mesečno plačo, je natanko določena množina kupčij, katere morajo napraviti vsak mesec, dasi je — kakor že omenjeno — kupčija tako negotova, da se nikoli v naprej ne ve, bode li možno zadovoljiti družbo ali ne. Tu je torej zopet stara pesem: agent mora brezpogojno napraviti zadostno množino kupčij, ako te svoje obveznosti ne stori v zadovoljnost zavoda — je ob službo.

Tak je položaj potujočih zavarovalnih agentov. Potovati morajo v najstrožjem mrazu in ob največji poletni vročini. Redkokdaj je tak agent dobrodošel gost. Kmet vidi v njem le človeka, ki mu ničesar ne prinese, ki pa bi ga rad spravil še ob ono malo denarja, ki mu morda preostaje za domače potrebščine. Ta poklic zahteva mnogo telesnih močij, da je možno vstrajati na težavnem potovanju. Zavarovalni potovalec je dan za dnevom izpostavljen vsem mogočim vremenskim neprilikam. Kakor hitro pa mu odpovedo noge in ga moči zapuste, je postavljen na cesto, češ, zavod ne more rabiti agentov, ki več ne morejo kupčij delati.

Tudi po Slovenskem potuje leto in dan nebroj zavarovalnih agentov, posredovalcev za zavarovalnice proti ognju, in tem se baš tako godi, kakor sem opisal v gornjih vrsticah. Organizacije nimajo nobene in torej tudi nobene podpore, nobenega pravnega varstva v slučaju potrebe. Ker pa se sedanji čas vse organizuje, me nim, da bi bilo tudi na času, da se organizujejo tudi slovenski zavarovalni agentje, in sicer vsi brez razločka!

Glavne zahteve zavarovalnih agentov naj bi bile:

Stalna plača;
Zavarovanje za slučaj bolezni in proti telesnim nesrečam;
Oskrbljenje za starost;
Kot zavarovalni potovalci naj se nastavljajo samo zanesljive, strokovno izobražene osebe.

Vem, da zadenem s tem člankom ob neprijetno struno v izvestnih krogih. Toda zavarovalnice se bogate bolj in bolj, a oni, ki jim donajajo kupčije, se morajo češče boriti z največjim pomanjkanjem. To je treba posebno pibiti.

A zboljšanje položaja tacih zavarovalnih potovalcev bilo bi koristno za zavode same in ne samo to: koristilo bi tudi zavarovancem. Na zadostno plačanega agenta, ki ne lovi samo provizije, nego gleda v prvi vrsti na to, da sta z njegovim delom zadovoljna zavod in zavarovane, se je veliko lažje zanesti in mu torej tudi zaupati. Tako bi se odpravilo mnogo nedostatkov in prišlo bi se v okom nebrojnim nepravilnostim, ki se primerjajo osobito na deželi. S tem bi pa se utrdilo tudi zaupanje v zavarovalnice, kar bi slednjim bilo le na korist.

Zavarovalnim agentom bi taka organizacija mnogo koristila gmotno in duševno. Vzbujala bi jim čut solidarnosti in v prijateljskih sestankih bi se vedno bolj zblíževali, vsled česar bi se končala nepoštena konkurenca in nepotrebno zabavljanje proti tekmečem, s čemer se spodkopuje zaupanje tako v zavarovalnice kakor v njih zastopnike.

Da pa je moči v tem oziru kaj doseči, je potrebno organizacije. Ako si ne bomo pomagali sami, nam nihče ne bo pomagal. Torej na delo!

Zavarovalni potovalec.

Darila.

Uredništvu našega lista sta poslala: **Za Prešernov spomenik:** Dr. Zarnika rod-bina 10 K namestu venca na krsto gospe Karoline dr. Bleiweis-Trsteniške. — G. dr. J. Lebar v Križevcih 2 K. — Skupaj 12 K. — Živela darovalka in darovalec!

Proti zobobolu in gnjilobi zob
izborno deluje
Melusina ustna in zobna voda
utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust.
Cena 1 steklenici z rabilnim navodom 50 kr.
Zaloga vseh preizkušenih zdravil.
Po pošti razpošilja se vsak dan dvakrat.
Jedina zaloga (19-45)
lekarna M. Leustek, Ljubljana
Resljeva cesta št. 1, zraven mesarskega mostu.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 5. novembra: Ivan Privšek, črvlarjev sin, 3 mesece, Krakovske ulice št. 27, želodčni in črevesni katar.
Dne 5. novembra: Karolina Bleiweis plem. Trsteniška, c. kr. profesorja in deželnega živino-zdravnika vdova, 87 let, Pred škofijo št. 16, starostna oslabelost.
Dne 6. novembra: Marija Vidmar, posestnikova žena, 24 let, Črna vas št. 23, legar. — Ivan Pečan, posestnik, 63 let, Črna vas št. 24, pljučnica.
V deželni bolnici:
Dne 2. novembra: France Čebular, gostač, 73 let, rak.
Dne 3. novembra: Juliana Jerina, dekla, 15 let, pljučni edem.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m. Srednji srečni tlak 736-0 mm.

Nov.	Čas opa-zovanja	Stanje baro-metra v mm.	Tempera-tura v °C	Vet.ovi	Nebo	Padačina v 24 urah
6.	9. zvečer	739.0	12.8	sl. jzahod	oblačno	
7.	7. zjutraj	740.0	8.2	sr. vsvzv.	jasno	
	2. popol.	740.2	17.4	sr. jzahod	jasno	0.0 mm

Srednja včerajšnja temperatura 12.0°, nor-male: 5.9°.

Dunajska borza

dné 7. novembra 1899.

Skupni državni dolg v notah.	99	gld.	70	kr.
Skupni državni dolg v srebru	99	"	40	"
Avstrijska zlata renta	117	"	25	"
Avstrijska krona renta 4%	99	"	80	"
Ogerska zlata renta 4%	116	"	60	"
Ogerska krona renta 4%	95	"	20	"
Avstro-ogerske bančne dainice	903	"	—	"
Kreditne dainice	367	"	75	"
London vista	120	"	70	"
Nemški drž. bankovci za 100 mark	59	"	—	"
20 mark	11	"	78	"
20 frankov	9	"	58 1/2	"
Italijanski bankovci	44	"	83	"
C. kr. cekini	5	"	70	"

Vse vrednostne papirje preskrbuje **BANKA MAKS VERSEC**, Ljubljana, Selenburgove ulice 3. Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5—10 gld.

Zahvala.

Globoko užaljeni vsled nenadne izgube naše nenadomestljive, iskreno ljubljene soproge, oziroma matere, hčere, sinahe, svakinje in tete, gospe

Franje Bahovec, roj. Kačar

izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo za neštivilne dokaze globokega sočutja, došle nam od vseh strani, za mnogobrojno spremstvo k zadnjemu počitku drage pokojnice, zlasti prečastiti duhovščini za ganljivo petje in darovateljem krasnih vencev. Bog plačaj vsakemu posebej in vsem skupaj!

(2021) Globoko žalujoči ostali.

Potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem presunljivo vest, da je naš ljubljani soprog, oziroma oče, gospod

dr. Janko Pajk

umirovljeni c. kr. profesor

po volji Vsemogočnega, dné 7. novembra ob 1/2. uri po noči, po dolgi, mučni bolezni, preveden s svetotajstvi za umirajoče, v 62. letu svoje dobe mirno v Gospodu zaspal.

Zemski ostanki predragega rankega se bodo v sredo, dné 8. novembra, ob 1/4 na 5. uro popoldne iz hiše žalosti, Bleiweisova cesta št. 13, prenesli na pokopališče k sv. Krištofu, kjer bodo po slovesnem blagoslovljenju v lastni grob k zadnjemu počitku položeni.

Svete maše zadušnice se bodo brale dné 14. novembra ob 7. uri v župni cerkvi Marijinega oznanjenja.

Ranjki se priporoča blagemu spominu. (2018)

V Ljubljani, dné 7. novembra 1899.

Pavlina Pajk, soproga. — **Milan Pajk**, c. kr. proviz. profesor na učiteljski, **Teodor Pajk**, sinova.

Vsemogočnemu Bogu se je zazdelo, poklicati na oni boljši svet gospo

Marijo Premelič-evo roj. Črnagoj-evo.

Umrta je danes ob 10. uri do poludne po dolgotrajnej in mučnej bolezni, prevedena s sv. zakramenti za umirajoče.

Pogreb predrage ranjce bude v četrtek 9. t. m. ob 2. uri popoldne iz Gradišča št. 4.

Priporočamo jo v blag spomin!

Ljubljana, 7. novembra 1899.

(2022) Žalujoči ostali.

Zahvala.

Za izkazano nam srčno sožalje povodom smrti našega ljubega soproga, oziroma očeta in brata, gospoda

Antona Cerar-ja

posestnika in gostilničarja

izrekamo tem potom vsem sorodnikom, prijateljem in znancem svojo srčno zahvalo.

Osobito in posebej se še zahvaljujemo velečastiti duhovščini, gg. c. kr. uradnikom, slavnim požarnim brambam v Litiji in v Šmartnem, dalje gg. šmartinskim pevcem za ganljivo petje, ter vsem darovateljem krasnih vencev, kakor tudi vsej drugi častiti gospodi. Srčna, iskrena zahvala vsem!

V Litiji, dné 6. novembra 1899.

(2017) Žalujoči ostali.

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. oktobra 1899. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. **Proga** dož. **Trbiž**. Ob 12. uri 5 m. po noči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Ausse, Solnograd; čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m. zjutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd, čez Amstetten na Dunaj. V oktobru in aprilu ob nedeljah in praznikih v Linc. — Ob 11. uri 50 m. dopoldne osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 4. uri 2 m. popoldne osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Ljubno, čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevica, Plzenj, Marijine vare, Heb, Franzove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko, Dunaj via Amstetten. — **Proga v Novo mesto in v Kočevje**. Osonni vlaki: Ob 6. uri 34 m. zjutraj, ob 1 uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 55 m. zvečer. — **Prihod v Ljubljano** juž. kol. **Proga iz Trbiža**. Ob 5. uri 46 m. zjutraj osonni vlak z Dunaja via Amstetten, Lipskega, Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Lince, Steyra, Ausseja, Ljubna, Celovca, Beljaka, Franzensfeste. — Ob 11. uri 17 m. dopoldne osonni vlak z Dunaja via Amstetten, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Lince, Steyra, Pariza, Geneve, Curiha, Bregence, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Lince, St. Mohorja, Pontabla. — Ob 4. uri 57 m. popoldne osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Franzensfesta, Pontabla. — Ob 9. uri 6 m. zvečer osonni vlak z Dunaja, Solnograda, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. V oktobru in aprilu ob nedeljah in praznikih iz Lince. — **Proga iz Novoga mesta in Kočevja**. Osonni vlaki: Ob 8. uri in 21 m. zjutraj, ob 2. uri 32 m. popoldne in ob 8. uri 48 m. zvečer. — **Odhod iz Ljubljane** drž. kol. v **Kamnik**. Ob 7. uri 23 m. zjutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 0 m. zvečer. — **Prihod v Ljubljano** drž. kol. iz **Kamnika**. Ob 6. uri 56 m. zjutraj, ob 11. uri 8 m. dopoldne, ob 6. uri 10 m. zvečer. (1206)

Gostilna in mesarija.

V večjem slovenskem trgu Spodnjega Štajerja (2020-1)

odda se na račun stara, dobro obiskana

gostilna

ter pod ugodnimi pogoji v najem dá

mesarija

ki se že dolgo let v isti hiši izvršuje.

Kje, pove upravništvo „Slov. Naroda“.

Plesalna izobraževalna šola.

Gospodske ulice št. 3, II. nadstropje (uhod na desni).

Letočni poučevalni tečaji za dečke in dekleta od 8—14 leta se začno

v ponedeljek 6. novembra 1899. l.

od 5 do 6 ure popoldne. (Za odrasle početnike od 7. do 9. use zvečer.)

Specialni tečaji za častnike, uradnike, doktorje in profesorje 2krat na teden.

Dijaki se poučujejo v posebnih oddelkih.

Zasobni pouk in pouk posameznim družbam.

Plesalne vaje s klavirjem za bolj izvežbane.

Učence se sprejema in poučuje vsak dan.

Pravočasne prijave se želijo, da se more razdeliti ure.

Izobraževalna plesalna umetnost je v vsakem oziru jako koristna pri odgoji mladine in vpliva blagodejno na organsko življensko delovanje. Poleg tega se združuje družabni ples z gotovimi slavnostnimi čutki duha, vzbuja in pomnožuje čut fine dostojnosti in tako potrebne harmonije ter izdatno povspesuje požlahtnovanje človeka.

Plesalna umetnost odstranjuje hiranje, bolehanje, slabo držanje telesa, na znotranje zvijanje nog, splošno slabotnost, bledico, melanholijo in marsikatero druge bolehe odnošaje. Prežene malosrčnost, plašljivost in indolenco. Provroči zavestno ravno držanje telesa, lepo kretanje, prijetno svežost unanosti in zato je izobraževalna plesalna umetnost okrepčevalno sredstvo prijetno protisredstvo ter je tudi v higiennem oziru neprecenljive važnosti posebno za dekleta. Gojitev plesa naj bode z duševnim naporom v pravi mori.

Friderik Viljem Lang

(2011-2) profesor koreografije, plesalni umetnik in učitelj vesoljne estetične plesalne umetnosti.

Učilnica: Gospodske ulice št. 3, II. nadstropje. Govoriti: se more od 11—12 ure dopoldne in od 1—2 ure popoldne.

Hôtel Liebold

Dragotin Doljan v Zagrebu.

Popolnoma renoviran hotel. Krasne prostorne sobe. Največji komfort. Omnibus pri vsakem vlaku. Cene primerno nizke. Pristna hrvaška in inozemska vina. Prava, okusna hrvaška kuhinja.

Rojakom Slovencem se priporočam za mnogobrojen obisk. Vsakdo, ki je obiskal moj hotel, je bil zadovoljen.

Z velespoštovanjem

* Dragotin Doljan *

hótelir.

(1977-3)

New-yorška „Germania“

družba za zavarovanje življenja

(Premoženje v gotovini koncem leta 1898 Kron 125 milijonov, kavicja pri c. kr. ministrstvu kron 3 1/2 milijona, stanje zavarovalnin koncem leta 1898. Kron 385 milijonov.)

(2001-2)

ustanovi v Ljubljani

generalne agenture in inšpektorate

s stalno plačo ter provizijo.

(Stroke nevesči se izveščujejo.) Pismene ponudbe na ravnateljstvo Dunaj I., Franc Josipa nabrežje (Laurenzenberg 4) morajo biti opremljene z referencami.

New-yorška „Germania“, zavarovalna družba za življenje.

Generalno zastopstvo za Avstrijo: **Natonek m. p.**